

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 438/2025-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **Lesná a pasienková spoločnosť pozem. spol. Tekovská Breznica**, Tekovská Breznica 725, a ňou zastúpených vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti, zastúpených Advokátska kancelária Maslák, s. r. o., Šúrska 716/5, Modra, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/47/2024-757 zo 14. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. júla 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a čl. 26 ods. 1 listiny a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením krajského súdu, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu v civilnom spore.

II.

2. V konaní o žalobe z decembra 2017 okresný súd uznesením z apríla 2018 v časti desiatich žalujúcich (pozemkovou spoločnosťou zastúpených vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti) konanie zastavil, keďže títo v deň podania žaloby nežili. Toto uznesenie zrušil krajský súd uznesením z novembra 2018, keďže členovia pozemkového spoločenstva nemôžu konať samostatne, a preto smrť ktoréhoľvek z nich pred podaním žaloby nie je neodstrániteľná vada, ak pred súdom koná pozemkové spoločenstvo. Okresný súd potom uznesením z decembra 2019 odmietol žalobu, keďže siedmi z množstva označených žalujúcich vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti neboli evidovaní v registri obyvateľov. I toto druhé uznesenie krajský súd uznesením z mája 2021 zrušil s tým, že neznámi členovia pozemkového spoločenstva sú zo zákona zastúpení Slovenským pozemkovým

fondom (ďalej len „SPF“), a tak ich treba označiť. Okresný súd napokon uznesením z júla 2021 konanie zastavil s tým, že žalobcovia na výzvu nedoplnili žalobu a niektorých z členov pozemkového spoločenstva neoznačili tak, že sú zastúpení SPF. I toto tretie uznesenie krajský súd zrušil uznesením zo septembra 2022 s tým, že okresný súd má konať s pôvodnými v pozemkovej knihe naposledy zapísanými a SPF zastúpenými členmi pozemkového spoločenstva tak, že za nich bude konať žalujúce pozemkové spoločenstvo.

3. O žalobe sťažovateľov (pozemkového spoločenstva a ním podľa zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov zastúpených členov spoločenstva) okresný súd rozhodol rozsudkom z februára 2024. Určil, že vlastníkom spoločných pozemkov nie je žalovaný 1, ale v určených podieloch žalovaní 2 až 65 (pôvodní, teraz už neznámi vlastníci, ktorých v konaní zastupoval SPF). Podľa okresného súdu žalovaní 2 až 65 spoločne pozemky vlastnili podľa zák. čl. XIX/1898 o štátnom spravovaní obecných a niektorých iných lesov a hôľ, ako aj o úprave hospodárskej správy spoločne užívaných lesov a hôľ, ktoré sú nedielnym vlastníctvom komposorátov a bývalých urbarialistov, no ich pozemky boli v roku 1950 bezdôvodne pridelené JRD, ktorého právnym nástupcom je žalovaný 1. V čase rozsudku mal žalovaný 1 na pozemkoch podiel už len približne 80 %, keďže viacerí právní nástupcovia pôvodných vlastníkov si k spoločným pozemkom úspešne uplatnili reštitučný nárok podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o navrátení vlastníctva“). V tejto súvislosti okresný súd vylúčil dôvodnosť námietky žalovaného 1, podľa ktorej žalobcovia na žalobe nemajú naliehavý právny záujem z dôvodu, že ich žaloba obchádza účel zákona o navrátení vlastníctva, a preto ani nezisťoval dôvod, pre ktorý si žalobcovia neuplatnili reštitučný nárok.

4. Na odvolanie žalovaného 1 krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením rozsudok okresného súdu zrušil, keďže vec nesprávne právne posúdil, a preto nevykonal potrebné dôkazy. Podľa krajského súdu treba posúdiť, či neuplatnením reštitúcie podľa zákona o navrátení vlastníctva nezaniklo právo žalobcov, a až potom posúdiť dôvodnosť žaloby, teda to, či vlastníkom pozemkov vzhľadom na uplynutie lehoty podľa reštitučných predpisov zostane žalovaný 1 alebo vlastními budú žalovaní 2 až 65 tak, aby súčet ich podielov tvoril celok. Osobitne vo vzťahu k pozemku, kde neboli uplatnené žiadne reštitučné nároky, má okresný súd posúdiť, či je právo žalobcov silnejšie ako právo žalovaného 1.

III.

5. Podľa sťažovateľov ak krajský súd dospel k záveru, že ich vlastnícke právo neprešlo na JRD a následne na žalovaného 1, reštitučné predpisy nemohli viesť k zániku ich vlastníckeho práva. Opačný názor krajského súdu je v rozpore s ich ústavnými právami, keďže reštitučné predpisy mali zmierniť majetkové krivdy, no nie konštituovať stratu vlastníckeho práva. Sťažovatelia zdôrazňujú, že krajský súd pripustil, že ak štátna organizácia bola nedôvodne v dobe neslobody evidovaná ako vlastník, možno vlastnícke právo nadobudnúť v dôsledku neuplatnenia reštitučných nárokov. V tejto súvislosti odkazujú na rozhodnutia ústavného súdu (II. ÚS 249/2011, II. ÚS 468/2012, II. ÚS 478/2012, III. ÚS 178/06, III. ÚS 127/2010, III. ÚS 194/2012).

6. Sťažovatelia uvádzajú, že v ich spore ide už o štvrté zrušujúce uznesenie krajského súdu, čo je v rozpore s § 390 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Sťažovatelia zdôrazňujú, že krajský súd tento postup vôbec neodôvodnil. V tejto súvislosti odkazujú na rozhodnutia ústavného súdu (III. ÚS 570/2023, I. ÚS 451/2022, III. ÚS 379/2017, III. ÚS 5/2018), podľa ktorých ak odvolací súd ignoruje alebo bez odôvodnenia nerešpektuje § 390 CSP, jeho postup zasahuje do základného práva na súdnu ochranu. Z toho vyvodzujú, že uznesením krajského súdu boli porušené ich ústavné práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

7. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukázal na odôvodnenie svojho rozhodnutia. K námietke, že ide už o štvrté zrušujúce uznesenie, pripustil rozpor s rozhodnutiami ústavného súdu (II. ÚS 379/2017, I. ÚS 227/2018, III. ÚS 5/2018), no upozornil na iné rozhodnutie (IV. ÚS 215/2022), podľa ktorého treba rozlišovať medzi tým, či šlo o odvolanie proti rozhodnutiu vo veci alebo inému rozhodnutiu. Preto zvýraznil, že prvými tromi uzneseniami boli zrušené procesné uznesenia okresného súdu a až vo štvrtom rozhodnutí pri preskúmaní rozsudku okresného súdu posúdil dôvodnosť žaloby, prvýkrát vyslovil záväzný právny názor a okrem toho vysvetlil, prečo nerozhodol sám. Preto zrušenie rozsudku okresného súdu nepovažuje za rozporné s § 390 CSP a zdôrazňuje, že jeho rozhodnutie nie je svojvoľné.

IV.

8. Prístup ústavného súdu k zrušujúcim rozhodnutiam vyplýva z východiska, podľa ktorého aj zrušujúce rozhodnutia všeobecného súdu môžu byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019).

9. Tak tomu v prípade sťažovateľov nie je. Krajský súd svojím rozhodnutím s konečnou platnosťou nevyriešil žiadnu otázku, ktorá by bola určujúca pre úspech sťažovateľov v spore. Okresný súd má vykonať ďalšie dokazovanie a posúdiť, či neuplatnením reštitúcie podľa zákona o navrátení vlastníctva nezaniklo právo žalobcov, a až potom posúdi dôvodnosť žaloby, teda to, či vlastníkom pozemkov vzhľadom na uplynutie lehoty podľa reštitučných predpisov zostane žalovaný 1 alebo vlastníkmi budú žalovaní 2 až 65. Osobitne vo vzťahu k pozemku, kde neboli uplatnené žiadne reštitučné nároky, má okresný súd posúdiť, či je právo žalobcov silnejšie ako právo žalovaného 1. Tieto závery krajského súdu neurčujú, ako o žalobe sťažovateľov rozhodne okresný súd. Okrem toho proti rozsudku okresného súdu bude prípustné odvolanie, v ktorom krajský súd bude môcť znova posúdiť dôvodnosť žaloby sťažovateľov. V prípade nesprávneho právneho posúdenia nič nebráni tomu, aby správnosť rozhodujúcich právnych záverov preskúmal najvyšší súd. Preto namietaným uznesením krajského súdu nedošlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie a ani základných práv vlastníť majetok a podnikat'.

10. Čo sa týka námietky porušenia ústavných práv sťažovateľov tým, že krajský súd v rozpore s § 390 CSP zrušil rozhodnutie okresného súdu, treba uviesť, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti

zamlčali dôvody, pre ktoré krajský súd zrušil prvé tri rozhodnutia okresného súdu, keď neuviedli, že išlo o rozhodnutia, ktorými bolo konanie najprv v časti zastavené, potom bola odmietnutá žaloba a napokon okresný súd konanie zastavil. I keď krajský súd nemá možnosť odchýliť sa od § 390 CSP (II. ÚS 379/2017, III. 727/2017, I. ÚS 227/2018, III. ÚS 5/2018, I. ÚS 548/2020, I. ÚS 407/2022), nie vždy ide o porušenie základného práva na súdnu ochranu (IV. ÚS 215/2022, III. ÚS 570/2023). Vo veci sťažovateľov ide o rovnakú situáciu ako vo veci (IV. ÚS 215/2022), keď bol napriek skorším zrušujúcim rozhodnutiam krajského súdu voči procesným rozhodnutiam okresného súdu zrušený po prvýkrát rozsudok okresného súdu vo veci samej, pričom ústavný súd dospel k záveru, že zrušujúce uznesenie krajského súdu nevedlo k porušeniu ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Takáto osobitná situáciu nastala aj vo veci sťažovateľov, a preto nemožno dospieť k záveru, že by namietaným uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2025

Robert Šorl
predseda senátu